

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto II.

Ljubljana, dne 15. novembra 1936.

Štev. 5

Ljubljana, 15. novembra 1936.

V svojem občevanju z okolico kaže naš kmet v veliki meri neko nezaupanje, neko nerazpoloženje proti vsakomur, ki ni kmet in ki se mu približa, gledano s stališča kmeta, iz neke višje atmosfere. Deloma je to nezaupanje razumljivo; kajti preprost človek, ki pozna samo garanje in trpljenje, a le redke radosti, ne more zaupljivo sprejeti nekoga, ki ga prvič ne pozna, drugič pa o njem misli, da je zaradi tega, ker biva v mestu, pač dobro situiran. Smatra, da takšen človek ne pozna, ne more poznati vseh tegob, ki tarejo njega ter je zato brezsmiselno, razkrivati mu svoj težki položaj, ki mu greni življenje.

Vendar ta prirodna, v naravo kmeta samega vcepljena nezaupljivost ni in ne more biti edini vzrok njegovega hladnega, včasih celo neprijaznega zadržanja proti meščanu, proti «gospodi». Našemu kmetu, ki je v gotovih primerih sicer precej konservativen, vendarle pripisujemo toliko naravne razsodnosti, da bi vsaj v teku časa, če bi mu to bilo dopuščeno, prišel do zaključka, da je, če ne že vsem, pa vsaj nekaterim delal krivico s tem, da jih je napačno sodil in po tem seveda tudi krivo z njimi postopal — Če bi mu bilo dopuščeno? Da, kajti na našem podeželju imamo ljudi, ki namenoma goje v kmetu nezaupanje, srd in nenaklonjenost proti meščanu. Interesi, ki jih pri tem zasledujejo, so tako veliki, da se ne strašijo niti laži, da gredo celo preko svojih vedno naglaševanih osnovnih zakonov. To so ljudje, ki hočejo za vsako ceno obdržati našega kmeta na oni stopnji duševnega razvoja, ki bi jim omogočala, da iz njegove malovednosti kujejo svoj življenjski kapital, žive brezskrbno življenje.

Inteligenca našega podeželja je regulator mišljenja in delovanja našega kmeta. Nujno je potrebno, da se ona zave opasnosti, ki preti iz tega, da se našega kmeta zavaja na način, kakor smo ga omenili: da se mu vceplja sovraštvo proti meščanu. Toda to naposled ni glavno. Glavno je to, da preti vse to sistematično omreževanje duševnosti našega kmeta zaustaviti njegov duševni razvoj. Te nevarnosti se je treba zavedati, zaradi tega je treba napeti vse sile in onemogočiti parasite in pijavke našega kmeta, ki mu v obraz govore prijateljske besede, za hrbtno ga pa do skrajnosti izkoriščajo.

Oglejmo si na koncu, v boljše razumevanje očitne položaja, še našega meščana: njega, ki sedi na denarju, ki je plemenitaš, ki je duševno propalo bitje, kakor se to servira kmetu. Vsekozi same laži, tendenciozno zavita neresnica. Naš meščan, ki nosi na sebi le to krivdo, da se je več učil, se mora prav tako boriti za svoj obstanek, plačuje prav tako davke, dela in se bori za svoj kruh. Njegova slaba stran je poleg tega še ta, da je bil vedno in je še danes nosilec novih idej, novih načel, predvsem pa, da je — bolj napreden in preveč bistroumen (v onem smislu namreč, da je že spoznal taktiko in namene onih, ki drže v šahu našega kmeta). V ostalem pa je naš meščan — kmet. Malo je takih, ki so jim njihovi dedi in pradedi bivali v mestu, mnogo onih, ki imajo še sami direktne

Naš pogled

Slabič, ki zavedno ali podzavedno občuti svojo slabost, išče zaslonbe v drugih. Kdor nima lastne vsebine, občuduje tujo.

Izkoreninjeni iz rodne zemlje, iščejo naši brezdomci naslona na internacijonalah vseh barv. Praznino svoje notranjosti polnijo s tujimi vrednotami, občudujejo in slave tujo miselnost ter, dosledni težnjam slabičev, iščejo ravnotežje izven sebe.

Vsak dan padajo njihova gesla: Moskva, Rim, Berlin, Paris i. t. d.

Jugoslovenska nacionalna mladina ne pozna teh bolnih pojavov. Za njo velja le eno geslo — Oplenac!

IZ VSEBINE:

Naše bogastvo — naša revščina

Bele omele

Spomni se človek

V žrelu sibirske tajge

Kusnehova skrivnost

Praznik morja

Pomembni datumi

Roman v slikah

Za naše morje

Letalstvo

Sport, križanka, šah

Naše bogastvo — naša revščina

Narava nas je obdarila kakor malokateri narod. Zdrav, močan, odporen in bister je naš človek, njegove sile so izvirne; boleštni pojavi, ki jih je drugim narodom vtisnila civilizacija, so pri našem narodu, razen v majhnem delu, ki ni več zakoreninjen v rodno grudo, neznan. Poleg teh vrlin, ki izvirajo iz svežosti slovenskega plemena, nam je usoda naklonila bogastvo zemlje v toliki meri, kakor ga je težko najti še kje na svetu na tako majhnem koščku zemlje. Ta bogata zemlja s tem marljivim in sposobnim narodom leži ob obali morja in na ta način s svojimi naravnimi prometnimi žilami, našimi rekami naravnost kriči po smotrenem in dobičkanosnem izkoriščanju.

Ako pa hočemo, da bomo z blagom, ki nam ga nudi naša zemlja, uspešno tekmovali na svetovnih tržiščih, potrebujemo za njeno izkoriščanje denar. Ker nam tolika množina denarja, tolikšen kapital primanjkuje, je razumljivo, da se moramo posluževati tujega. Prisiljeni smo sprejeti pomoč tujega kapitala, da dobičkanosno izkoriščamo svoje prirodno bogastvo.

Mnogo se govori o opasnosti tujega kapitala. Gotovo je, da le-te tudi v resnici obstoje. Ven-

stike z vasjo, ki so prav za prav le «lepo oblečeni kmetje».

Nudi se nam torišče dela. Preženimo, ko smo spoznali vzroke, našemu kmetu nezaupanje do meščana, razjasnimo mu pogled, povedimo ga kvišku. Starejši generaciji bi bilo to težko. Nam mladim, ki jasno gledamo in iskreno mislimo, bo to lahko.

dar pri primerni previdnosti te opasnosti niso tako velike. Tudi druge države so se posluževale v času svojga razvoja za izkoriščanje zemeljskega bogastva in izgraditev industrije tujega kapitala. Te industrije, ustvarjene s tem kapitalom, so dvigale bogastvo iz zemlje. Vendar je država vedno budno pazila, da tuj kapital ni izrabljaj, oziroma zlorabljal preko mere svojega položaja. Nudila se mu je možnost poštenega zaslužka in primerne obrestovanja, največji del dobička je moral ostati v zemlji — v korist države in naroda. Predvsem pa se je skrbelo tudi za to, da je tuj kapital vložil pri izkoriščanju zemeljskega bogastva čim večje vsote v nepremičnine, ki se ne dajo prenesti iz zemlje. Industrijski objekti, delavske naselbine, higijenske in prosvetne ustanove itd., ki jih je moral graditi ta kapital, so predstavljali imetje, ki je bilo najboljšo jamstvo za obrambo proti nesolidnim spekulacijam tujcev.

S takimi sredstvi se je treba tudi pri nas varovati proti tujemu kapitalu, ki pride spričo pomanjkanja lastnega denarja v našo zemljo, nam je pa nujno potreben za smotreno izkoriščanje našega prirodnega bogastva ter zgraditev onih industrij, ki so nam potrebne. Predvsem je treba paziti, da ta tuji kapital ne bo izrabil le dobo konjunkturo, po tej dobi pa podvojen ali potrojen zapustil našo zemljo ter v spomin pustil le razvaline začasno zgrajenih tovarniških poslopij in, kar je še hujske, razvaline tisočernih izmognanih delavcev, njihovih družin, ki, odtrgani od svoje zemlje, vajeni dela po tovarnah, ostanejo brez kruha, brez vsakega izgleda na bodočnost.

Socijalnega čuta in pravičnosti od tujega kapitala ne moremo pričakovati. Zaradi tega je treba tozadevnih odredb, ki bi onemogočale iz-

Nadaljevanje na 2. strani.

Bele omele

Bela omela je rastlinski zajedalec, ki raste po drevju in srka iz svoje žrtve življenjski sok. Iz zemlje samostojno rasti ne more. Če jo zmanjša v roki, pravijo, da pušča rdeče madeže, podobne krvi.

Svet je prišel v stiskalnico. Zgornjo plast stiskalnice tvori židovski kapital, ki je prepletel ves svet s svojo mrežo in socialno ter gospodarsko izkorišča malega človeka, spodnjo plast pa židovska komunistična revolucijska propaganda, ki je seveda najuspešnejša tam, kjer je pritisk gornje židovske plasti najmočnejši.

Če si pokličemo v spomin še dejstvo, da je ameriški židovski kapital finančno podprl rusko boljševistično revolucijo in izdal ogromne vsote za revolucionarno propagando, dobimo že precej popolno sliko židovske stiskalnice.

Velik del svetovnih podjetij, železnih trustov, težke industrije itd. je v rokah židovske gornje plasti, ki izsesava delavstvo in ga obupanega tira v roke židovskih komunističnih agitatorjev. V komunističnih celicah širom Rusije si je mali procent Židov pridobil ogromno večino nad Rusi. Vrgel je ruski narod v anarhijo in nato v najbolj krvavi teror. Svoje «delo za narod» in «delo za človeštvo» so si sovjetski oblastniki plačali z milijoni, katere so stisnili iz ruskega človeka in jih naložili seveda v — židovske inozemske banke. Preiskave v nemški komunistični stranki so dognale, da je bilo vse vodstvo, vsa uredništva komunističnih časopisov, kakor tudi vsa revolucijska propaganda v rokah ljudi, ki so bili židovskega porekla. Terorist Bela Kun, ki je vodil komunistične nemire na Madžarskem, je Žid. Prav tako so v Španiji, Franciji, Ameriki in po drugih državah na vodilnih mestih komunističnih in anarhističnih organizacij — Židje.

Po svetu so zato pričeli z antisemitsko, t. j. protizidovsko borbo. Angleška vlada je sklenila, da dopusti ubogim preganjancem, da se naselijo v Palestini. Židje so prirejali zborovanja, na katerih so govorili o povratku v sveto deželo. Tudi v naših listih so Židje načeli ta problem ter pri tem ogorčeno zavijali oči, da se jim krati pravica naseljevanja v rodni deželi.

Nadaljevanje s 1. strani.

koriščenje naše zemlje in našega delavca. Posledic, ki bi lahko nastale, ako se pravočasno ne zavarujemo proti nevarnostim, ki jih prinaša s seboj tuj kapital, ne bi bilo mogoče tako hitro popraviti. Pod njimi bi trpele cele generacije.

Vendar pa same odredbe še niso dovoljno jamstvo, ker dokler se dobijo naši ljudje, ki s svojim imenom in svojim državljanstvom pokrijejo tuj kapital ter ga tako na zunaj pokažejo kot domačega, tako dolgo bo še vedno obstajala nevarnost, da bomo proti izkoriščanju tujca brez moči. Žal nam je povojna doba nudila vse preveč dokazov brezvestnosti naših lastnih ljudi, ki so za ceno lastne udobnosti in proti primernemu plačilu izposojevali svoje ime in svoj položaj tujemu kapitalu, ki je nato pod domačim imenom izkoriščal našega človeka ter našo zemljo brez vsake vesti in vsakega čuta odgovornosti. Za ceno udobnosti nekaterih poedincev je bilo pah-njenih v bedo na tisoče naših delavcev in njihovih družin.

Dokler morejo torej v naši javnosti nastopati ljudje brez zavesti odgovornosti nasproti bližnjemu, ljudje brez prepričanja, da je usoda nas vseh povezana tako tesno, da je bodočnost poedinca le v bodočnosti vsega naroda, tako dolgo obstoji nevarnost, da se pretvori naše bogastvo, ki nam ga nudi naša zemlja, v našo revščino.

Vendar se nam zdi, da so v Evropi našli svojo drugo obljubljeno deželo in le malo jih je odšlo v Palestino. Deloma se boje prijaznega sprejema tam naseljenih Arabcev, — ki jih pač najboljše poznajo, — deloma pa je vzrok drugačen. Kakšen?

Poizkusite zbrati z dreves belih omel in jih vsaditi v zemljo na vrtu. Uboge rastline bodo shirale, ker niso navajene svojih življenjskih sokov nabirati same v zemlji, temveč jih srkajo iz tujega telesa.

Priroda je velik filozof in nam daje odgovora na marsikatero vprašanje.

Dr. Branko Vrčon:

Nekaj o holandskem šolstvu

(Zapiski s pota v Haag, o zanimivostih holandskega pouka od osnovne šole do univerze.)

Prvo končate že po petih letih (ne po osmih, kakor pri vas!) in se po zrelostnem spričevalu lahko odločite za medicinski, matematični ali naravoslovni študij na univerzi; drugo pa morate posečati šest let in se nato lahko vpišete na pravno, teološko ali jezikoslovno fakulteto, kjer se lahko posvetite študiju romanskih, germanskih, klasičnih ali nekaterih azijskih jezikov (znano vam je namreč, da imamo v Aziji svoje kolonije v Indokini).

V visokoškolskem študiju imate veliko izbiri: razen treh kompletnih državnih univerz v Leidenu, Utrechtu in Groningenu, se lahko vpišete tudi na mestno univerzo v Amsterdamu, na svobodno kalvinistično univerzo («Vrije Universiteit») istotam, ali pa na katoliško univerzo v Nijmegen. Poslednji dve sta konfesionalni univerzi, ki sta bili ustanovljeni na zasebno pobudo. Na teh dveh univerzah pouk še ni popoln, v najkrajšem času pa bosta morali obe skrbeti za to, da bosta imeli vse fakultete, kakor jih imajo prve štiri univerze, ki se dele na pravno, medicinsko, teološko, matematično in filozofsko fakulteto. Amsterdamski univerzi je priključena tudi visoka trgovska šola, univerzi v Utrechtu pa indološka sekcija, ki ima namen pripravljati kader bodočih javnih funkcionarjev v kolonijah. Na univerzi v Leidenu, ki je najstarejša, opravlja to nalogo pravna fakulteta.

Ako vas pa navedenih pet strok ne miče, potem imate še vedno polne izbire na posebnih strokovnih visokih šolah, s katerimi smo dobro preskrbljeni, saj imamo n. pr. za inženjerje visoko tehnično šolo v starodavnem Delftu, visoko poljedelsko šolo v Wageningenu, nadalje veterinarsko šolo, ki je priključena univerzi v Utrechtu in trgovsko-visoko šolo v Rotterdamu. Katoličani imajo svojo visoko trgovsko šolo v Tilburgu. Vseh visokih šol imamo, kakor vidite iz tega pregleda, enajst, kar je za naš mali narod izredno veliko. Naša posebnost je zlasti visoka poljedelska šola v Wageningenu, ki nam daje naše poljedelske strokovnjake, katerim se moramo v prvi vrsti zahvaliti za naše umno in vzorno poljedelstvo, ki vam ga dokazuje naša pokrajina povsod, zlasti pa v tem predelu med Amsterdamom in Haagom, koder se pravkar vozimo. To je najlepši in najrodovitnejši del naše države. Škoda, da je že prepozno za tulipane, ki niso nič manj ena izmed naših posebnosti, kakor so n. pr. ti kanali z mlina na veter, mimo katerih letimo vso pot iz Amsterdama proti Haagu. Za našo državo pa je izrednega pomena tudi visoka tehniška šola v Delftu, ki nam daje leto za letom ne samo lepo število navadnih arhitektov in inženjerjev, temveč zlasti arhitekta naših mostov, ki so specialisti v teh gradnjah. Brez njih bi si Holandske ne mogli niti zamisliti. Kaj bi bil na pr. Amsterdam brez svojih mostov, katerih slikovitost tako povzdiguje sicer tako staro mesto!

O naših šolah pa vam moram še nekaj zau-pati. Že sami ste opazili, da je pri nas zelo veliko konfesionalnih šol. Ne smete namreč pozabiti, da je šolstvo pri nas zelo razvito. Dasi je država zelo skrbela za njegov razvoj in ga povsod z vsemj sredstvi podpirala, je ž njo od vsega početka tekmovala tudi zasebna pobuda. Tako so v mnogih krajih vstale zasebne šole poleg javnih. Po zakonu so sedaj vse izenačene. Država plačuje sedaj vse učitelje — javne in zasebne. Prav tako so dolžne občine skrbeti v enaki meri za zasebna kakor javna šolska poslopja in njih opremo. Zasebni pouk se vrši večinoma na konfesionalni podlagi, včasih pa je tudi nevtralen. Razen državnih imate v mnogih krajih evangelijske in katoliške otroške vrtce, osnovne šole, gimnazije in celo univerze (protestantsko «Vrije Univeristiet» ter katoliško univerzo v Nijmegen in katoliško visoko trgovsko šolo v Tilburgu).

Kako velika je pri nas želja po znanju, vam najbolje dokazuje dejstvo, da se je do nedavnega poučevalo na naših osnovnih šolah tudi po en tuj jezik (navadno francoščino, ki jo bolj cenimo od nemščine). Ko je bil pred leti ta pouk tujega jezika v državnih osnovnih šolah ukinjen, so starši sami ustanovili za svoje otroke posebne zasebne kurze francoščine, ki so jih sami plačevali. Zato je zelo verjetno, da bo na državnih osnovnih šolah pouk tujih jezikov spet uveden, toliko bolj, ker se na zasebnih povsod še naprej vrši in so zato te šole bolj obiskovane od državnih.

O visokih strokovnih šolah sem vam na kratko že govoril. Pripomnim naj, da imamo za vsako stroko tudi posebne nadaljevalne strokovne šole, tako da lahko mirno rečem, da ni Holandca, ki bi bil posejal samo osnovno šolo. Skoraj vsak se navadno še naprej izpopolni vsaj na odgovarjajoči nadaljevalni strokovni šoli. Pri tem pa ne pozabite, da traja šolska obveznost pri nas 7 let!

In še na nekaj vas moram opozoriti. Enotnih šolskih knjig pri nas nimamo. Prav gotovo ni države na svetu, kjer bi bilo toliko šolskih knjig kakor pri nas! Skoraj vsak učitelj ima namreč pravico, da sam spiše knjigo, ki se mu zdi za njegov pouk najbolj primerna. Pri osnovno-šolskem pouku ta svoboda seveda ni tako velika, vendar pa je na pr. samo za računski pouk v ljudskih šolah na razpolago okoli 30 različnih računic! Pri drugih predmetih je pestrost še neprimerno večja. V ponazoritev tega neprijetnega dejstva naj vam povem, da obsega katalog največjega založnika šolskih knjig Woltersa v Groningenu nič manj kot 300 strani! O enotnosti pouka spričo takih razmer seveda ni govora. To pa je navzlic tej budnosti tudi naša največja pomanjkljivost, ki jo bo treba sčasoma odpraviti, saj se dogaja, da moramo učenca, ki pride z druge šole, navadno dodeliti nižjemu razredu, da lahko zasleduje pouk, ki se povsem razlikuje od njegovega dosedanjega.

Navzlic temu nedostaku pa lahko ponovim, da je šola na Holandskem na zelo visoki stopnji. Pri nas se vam prav gotovo ne bo primerilo, je zaključil gospod «leeraar» svojo zanimivo razlago, da bi vam katerikoli Holanec ne znal povedati, katera so glavna mesta vseh evropskih držav, dočim se je meni v tujini že večkrat primerilo, da tujec ni vedel, katero je prav za prav glavno mesto Holandske... Nekateri mislijo, da je Haag, drugi, da je Amsterdam; v resnici pa je Amsterdam glavno mesto, Haag pa prestolnica, kjer je sedež dvora in vlade.

Ko sem na povratku iz Haaga srečaval po ljubljanskih ulicah svoje znanke, ki so me spraševali po vtisih iz Holandske, sem dal prijaznemu holandskemu «leeraarju» prav...

(Konec.)

Naša zemlja in njene krvaveče rane

Spomni se, človek!

Prvega decembra leta 1918. je regent Aleksander sprejel odposlanca Narodnega veča, ki so mu v svoji adresi o želji po zedinjenju jugoslovenskih pokrajin sporočili tudi naslednje:

«V tem historijskem času, ko stopamo pred Vaše Visočanstvo, kot predstavniki teritorija Jugoslovanov v bivši avstro-ogrski monarhiji, smo globoko užaloščeni, da moramo konstatirati, da so veliki in dragoceni deli našega narodnega ozemlja okupirani po tujih vojski.

Verujemo, da se bo Vaše Visočanstvo z vsem našim narodom zavzelo, da se meje naše države uredijo tako, da bodo v skladu z našimi etnografskimi mejami in z načelom samoodločbe narodov, proklamiranega od predsednika Zedinjenih držav ameriških Wilsona in od vseh držav sporazuma.»

Viteški Kralj, tedanji regent, je odgovoril med drugim:

«Upam, da osvobodjenje sveta ne bo oskrunjeno s tem, da bi se izročilo pod tujo oblast toliko naših bratov. Prav tako upam, da bodo to naše stališče upoštevale tudi sosednje države, ki se imajo za svojo osvoboditev in ohranitev zahvaliti istim principom o samoodločevanju narodov, katere so tolmačili tudi njihovi največji sinovi v preteklem stoletju.

S tem, da bodo naši sosedje spoštovali ta načela in tradicije, bodo imeli dejansko večjo varnost in si bodo bolj zagotovili naše prijateljstvo, kakor pa, če uresničijo določbe, ki niso bile nikdar priznane od nas.

Nadejam se, da bo ostal naš narod v tem svojem stremljenju složen in močan!»

Jezik hlapcev

V kraju, kjer je bil rojen koroški borec in prerok zedinjene Jugoslavije Andrej Einspieler, stoji šola. Nosi blesteči napis: Volksschule. Sem hodi v šolo mali Tevžej. V šoli so ga naučili deklamirati: «Ich bin ein deutscher Knabe!» (Sem nemški deček!) Nekoč je prišel iz šole in je povedal materi, da ga je naučil gospod učitelj, da je slovenski jezik — jezik hlapcev in če hoče postati velik gospod, mora biti — Nemeč.

S svojimi prsi bomo branili našo zemljo!

Te dni nas je Nemčija postavila pred dejstvo, da je zopet zrušila eno izmed določb Versajskega miru: ukinitve mednarodnega režima na nemških rekah. S svojim znanim «udarcom z desnico» je Hitler že petkrat potresel Evropo — pet točk Versaillesa je padlo, ena, t. j. določba o kolonijah, visi v zraku. Države, porojene iz tega miru, Jugoslavija, Rumunija in Češko-slovaška stoje pred vprašanjem: kaj potem, ko ta mir juridično ne bo obstojal več? Društvo narodov se je izkazalo kot krinka za delo v korist nekaterih velesil, za one države pa, v katerih varstvo je bilo osnovano, ni pokazalo nobenega pozitivnega rezultata.

Kljub človekoljubni ženevski ustanovi se je bila krvava vojna v Gran Chacu, Japonska je zasedla Mandžukuo in vdrla v Kitajsko, Italija pa je zasedla Abesinijo. Vse pogodbe in mednarodne juridične ustanove so se izkazale brez pomena.

Zaradi svojega zemljepisnega položaja je bil Balkan in še posebej Jugoslavija večno križišče severa in juga ter vzhoda in zapada: žarišče borbe Romanov z Germani ter Evrope z Azijo.

Ne krijte si obrazov!

Nemci so sistematično zarili nekaj klinov v naše narodno ozemlje. Odrezali so od ostalega sveta povsem slovenska ozemlja gornje Ziljske doline, s tem, da so nam močno odtujili kraje ob veliki železnici od Beljaka preko Podkloštra do Trbiža. Drugi klin je posegel od Gospe Svete daleč na jug preko Celovca in je našel zvezo z industrijskimi Borovljami. S tem je razpolovil zavedne slovenske kraje v Rožu in te od Podjune. Nadalje se je pričel ustvarjati še en klin v smeri od Velikovca preko Sinče vesi proti Železni Kaplji, ki pa še ni zavzel velikih dimenzij. Germanizacijo pospešujejo nadalje letoviški kraji ob Vrbskem jezeru ter seveda vplivi okolice mest Celovca in Beljaka. Za uspešno borbo proti prodiranju nemštva na Koroškem je treba zasidrati narodno zavednost tudi v te po prometu in industrijalizaciji ogrožene kraje, ker bodo sicer ostali slovenski deli v Podjuni, Rožu in Zilji samo izolirana jedra srednjivalov ponemčevanja in zato brez odporne moči proti tem valovom. Še je čas! Rešimo, kar se rešiti da!

Kar se tiče narodnoobrambnega dela v povojni dobi, moramo poudariti načelno pomanjkljivost v tem, da gledamo naše narodnostno vprašanje samo z jezikovnega vidika in ne kot sestavino zemljepisnih, zgodovinskih, kulturnih in gospodarskih problemov, ki vzdržujejo v Podravju in Pomurju nacionalno vprašanje do današnje dobe. Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je Družba sv. Cirila in Metoda tista, ki je prva v okviru možnosti pričela delati ob naši severovzhodni meji s širših vidikov in to z onih, ki zadevajo naše obmejno šolstvo. Naša dolžnost je torej, da vstopimo v Družbo CM in vsak po svojih močeh podpremo njeno delo, kajti sram naj bo vsakega imenovati se Jugoslovencem, če tega s svojim delom ne more dokazati!

Bilanca slovenskega šolstva na Koroškem je udarec v naš obraz, a tudi v obraz evropski kulturi. Režim kancelarja Dollfussa in kancelarja Schuschnigga v tem pogledu ni napravil nobene remedure, čeprav so posebno Šušniku te nesrečne šolske razmere osebno do podrobnosti znane. On sam je slovenskega porekla.

Ni utopiija, temveč stvaren račun: velika slovenska družina bo neubranljivo — kakor ne moreš ubraniti veletoku, da si utre prenasičen last-

Ali smemo danes počivati v senci mednarodnih določb, ki so se že ob svojem rojstvu izkazale za papir? Kljub tem določbam so oskrunili osvobodjenje sveta leta 1918. Kljub tem določbam so bili vedno oškodovani manjši narodi na račun večjih.

Zato se moramo zavedati gesla: pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!

Strnjene vrste Jugoslovanov bodo s širokimi slovanskimi prsi branile Jugoslavijo, kakor so skozi stoletja branile slabotno razneženo Evropo pred azijskimi hordami.

Naše gledanje na svet je zato danes popolnoma realno. To naj bo tista konstruktivna sila, ki bo dogradila Jugoslavijo in jo obvarovala pred vplivom notranjih sovražnikov in parazitov, ki ovirajo evolucionarni razvoj naroda in države, prav tako pa jo bo očuvala vpliva zunanjih sil, ki so tu zainteresirane in jim je mnogo na tem, da se Jugoslavija notranje ne utrdi. Te stalno vnašajo v Jugoslavijo probleme in s svojimi

plačanimi agenti razpihujejo nezadovoljstvo ter skušajo prikazati duhovno zedinjenje kot nasilno ujedinitev treh jezikov v enega, treh kultur v eno, ne pa kot krepko paralelno rast, ki bo šla vedno ožje skupaj. Gospodarskega zedinjenja pa se bojijo notranji in zunanji faktori, ker

nih voda pot do morja — v pravem preseljevanju svojih svežih sil našla pot v osrčje Evrope, kjer bo nadaljevala in dokončala svoje kulturno poslanstvo. Kajti za dobo romanske moči in za dobo germanske sile pride doba slovanskega poslanstva. Kdor tega ne razume, se mu bo zgodilo prav tako kakor raniki Avstriji, ki je slovansko silo razumela šele tedaj, ko jo je ta zdobila v prah.

Zato si ne krijte obrazov in se ne tolažite z lažmi, ki jim sami ne verjamete!

Radio v službi raznarodovalne propagande

V modernem času igra posebno v zadnjem času poleg časopisja najvažnejšo vlogo še radio. Po radiu se nudi poslušalcem zabava, po njem se jih vzgaja, po njem se jim nudi tudi razna propaganda.

V ta namen so se pred kratkim na naši severni meji, na jugoslovenskem ozemlju, pojavili zastopniki nekih radijskih družb, ki prodajajo aparate, s katerimi je možno poslušati le postaje, ležeče v Avstriji, odnosno na Madžarskem.

Pazite, da ne umažete plemenitih ust z našim kruhom!

Skozi vas Zbriga na Kočevskem sta letošnje poletje potovala dva Nemca iz Rajha.

V gostilni sta navdušeno pripovedovala, da se počutita kakor v Nemčiji. Fantje ju pozdravljajo z dvignjeno roko in s hitlerjevskim vzklikom.

Ko so jim pripovedovali tamošnji kulturbundlerji o nadvladi nemškega življa na Kočevskem in kako so slovensko šolo obmetali z gnili jajci ter razbili šipe, učiteljem pa zagrenili delo — njunemu nemškemu navdušenju in radovanju ni bilo konca.

Čudno se nam pri tem zdi le to, da pri vsem zaničevanju naše zemlje s svojega visokega kulturnega stališča še vedno jedo kruh, ki zraste iz jugoslovenske zemlje!

Vsak čitatelj bodi naročnik!

bi izgubili vir dohodkov, če bi se porušila bratska zajednica izkoriščevalcev.

Zato je razumljivo, da je naše jugoslovenstvo nekaterim silno nevarno, ker, če se Jugoslavija v tej smeri razvije, okrepi in uredi,

postane močan faktor v Evropi,

ki bo šel z nasmehom čez juridični neobstoj versajskega mira in si bo znal ohraniti svoje pravice.

Generacije se menjajo. Mladina je nosilka novih idej. Mladine v njenem poletu ustavititi ni mogoče. Na njenih ramah bo vstala nova, močna zgradba. Za prvo Golgoto je prišlo prvo vstajenje. Ko je padel v Marseju naš Sokol Karadjordjevič, nam je pustil svojo oporoko in svoj memento.

Narod bo šel za to oporoko. S svojimi prsi in s krvjo bo branil dediščino junakov. Mladina bo pokazala pravo pot do vstajenja, pokazala bo na krivce današnjih razmer, razkrinkala bo načrtne in breznačrtne rušilce ter združila vsa stremljenja, vse kritike in vse nezadovoljstvo v skupnem delu za nekaj novega, zdravega, kakor tudi v borbi proti sebičnim notranjim in zunanjim sovražnikom. Tako bo vstala močna Jugoslavija, ki bo čuvala svoje pravice brez papirnatih odločb polizanih ženevskih diplomatov in bo šla tudi čez šesto padlo točko versajskega miru.

Križem širnega sveta

Trgovina s človeško robo Ignatius Phayre v svoji pravkar izšli knjigi „Pretrseljiva zgodovina“

Pred nedavnim sem stal v tropski vročini med zidovi suženjskega trga v Maroccu. Gledal sem može, žene in otroke, ki so jih prodajali kakor govedo na živinskih trgih. Bili so deloma črne rase, deloma pa so bili belci tako zvani Mavri. Zdelo se mi je, kakor da gledam grško dramo. Kriki tepenih sužnjev, vpitje mešetarijev in tuljenje množice kupcev je napolnjevalo prostor z oglušujočim truščem.

V sredini so bili postavljeni odri, kjer so razstavili sužnje. Mešetariji so razkazovali močne mišice mož in letopo deklet. Tam je stal močan Arabec, ki je z desnico oklepal roko mladega črnca z levico pa dražestno mavrsko deklico:

«Alah je velik, dal je zrasti najlepši roži pustinja», je delal reklamo za deklo. Nekdo je ponudil tristo tolarjev. Arabec je tragično zavil oči: «Tristo tolarjev za najlepši biser Marocca? Ali je še kdo tukaj, ki se ne boji Alahove jeze?»

Pri surovo tesanih mizah so sedeli pisarji, ki so urejevali kupčije in pisali pogodbe.

Po petnajstih deželah trgujejo še danes s človeškim blagom. Nekateri teh dežel so celo članice Društva Narodov. V Abesiniji je bilo do vojne z Italijo dva milijona sužnjev, ki so bili uropani med plemeni, živečimi v obrobni predelih. Temnopolti možje, oboroženi s puškami in kopji, ponoči planejo v zamorsko vas. S huronskim vpitjem in s streljanjem napravijo med domačini paniko. Nato polove zdrave in močne ljudi, druge pa naženejo v bajte, ki jih zažgo. V preteklem letu so dvestokrat vdrti celo v angleško ozemlje. Polovili so ljudi, pokradli slonovo kost in izginili. Prav taki lovi na človeško zverjad so pogosto v Kenji in v Somaliji.

Arabija ima še danes suženjstvo in človeške trge. Prav tako Portugalske kolonije. Prisilno dosmrtno služabništvo v Južni Ameriki ni mnogo različno od robstva. Seveda vlade krijejo,

kolikor morejo, to obče človeško sramoto. Tako so reporterju pariškega «Matina» v Liberiji navedli, da se radi revščine plemena podajo v sužnost. Tej izjavi se poučeni krogi muzajo. Res pa je, da poglavarji nekaterih afriških plemen plačujejo svoj davek v sužnjih in sužnjah.

(Dalje prihodnjič.)

Anekdote o Bernardu Shawu

Bernarda Shawa je obiskal prijatelj ter ga našel pri svojevrstnem opravilu. Pred njim je ležala beležnica in Shaw je z vso vnemo metal svoje podpise na liste.

«Kaj pa počenjate?» ga je začudeno vprašal. «Zbiram avtograme,» je odgovoril Shaw, «da jih bom prodajal, če kdaj obubožam.»

Ko je Galsworthy pričel postajati znamenit mož, je poslal Bernardu Shawu nekaj svojih knjig z osebnim posvetilom. Kratko za tem je naletel na Shawa v neki družbi ter ga vprašal, kako so mu njegova dela všeč.

Nato Shaw: «Veste, ljubi Galsworthy, vedno bolj mi ugajate!»

«O, preljubeznivo!», se je počaščen priklanjal Galsworthy.

«Da, da! Ako čitam ‚Belo opico‘, mi je vaša ‚Srebrna žlica‘ bolj všeč, če pa čitam ‚Srebrno žlico‘, mi pa zopet vaša ‚Bela opica‘ bolj ugaja!»

Na plesu, ki se ga je Bernard Shaw moral udeležiti, ga je doletela usoda, da je bil od soproge nekega inozemskega diplomata pozvan na tango. Zaman ji je zatrjeval, da ne zna niti enega modernih plesov. Da prepereči diplomatske homatije, se je slednjič vdal.

Ko je bil ples končan, mu reče dama: «No, saj plešete kar dobro! Manjka vam le še spretnosti v vodstvu.»

«Da,» je odvrnil Shaw, «s plesom je tako kakor z jahanjem. Izpočetka se mora pač vedno tja, kamor hoče konj.»

Kaj se zgodi v eni uri?

V eni uri se pomakne zemlja za 1776 km okoli sonca. — Pa vsej zemlji zdvija 1800 neviht. — Na zemeljsko kroglo se vsiplje 400.000 zvezdnih utrinkov in meteorjev. — Na vsem svetu v eni uri umre 4600 ljudi in se jih rodi 5400. — V teku ene ure odhiti po zemeljski površini 1141 milijonov poštnih pošilk in kart z znamkami v vrednosti 850 milijonov dinarjev ter odbrzi 114.000 brzozavk. — Človeško srce udari v eni uri povprečno 5000krat.

V žrelu sibirske tajge

Na svojem begu v Ameriko je moral ruski letalec Smirkov zasilno pristati v sibirski tajgi ob izlivu Oba v Severno morje. Pripoveduje o izstradanem rodu Samojedov, s katerim živi tudi mnogo ruskih intelektualcev, ki so pobeželi pred sovjetskim terorjem v te nezdrave močvirne kraje. Med njimi so doktorji in profesorji, ki žive z domačini, oblečeni v živalske kože. Tožili so mu o strašnem življenju: človek pade popolnoma na nivo divje živali, navadi se na mrčes in nepopisno umazanost. Paziti mora v toplejšem času na vsako stopinjo, da se nenadoma ne udre v močvirno blato, ki ga počasi požre. Vedno lahko trči na posirovele roparske potepuhe, ki se klatijo v večjih in manjših tolpah po zaraščeni divjini, kjer ne vlada noben človeški zakon. Pozimi pa snežni viharji in silen mraz prinašajo odrešilno smrt.

«Ko sem popravil motor in odletel,» pravi Smirkov, «se mi je srce krčilo ob pogledu na te bedne človeške stvore v živalskih kožah. Z žalostnimi očmi so sledili poletu mojega jeklenega enosedežnika, ki me je nosil morda — v svobodo, morda — v smrt.»

V. Z.:

Kusnehova skrivnost

(Konec.)

Mala Američanka je dejala:

«Mr. Budges, kdo ve, ali ne straši res v teh piramidah. Ali tudi vi premišljate o duhovih faraonov?»

Na povratku je napravil Joe trden sklep, da preišče one tajne hodnike piramide. Slutil je, da se prav tam skriva odgonetka strašnih morilskih pošasti.

*

«Zdi se mi, da bom prav tam našel pravi sled, mr. Barras,» je rekel Joe.

«Svarim vas, da ne vstopate sami v piramido. Vzela bova seboj močno četo policije in prisikala to prokletu gnezdo. Počakajte do jutri, da napravimo pravi bojni načrt!»

«Več ljudi dela večji hrup. Hodniki v piramidi pa so neraziskan labirint, v katerem se lahko skrrije i zločinec i pošast, v katere vi menda verujete. Zaprejo se z debelimi kamenitimi vrati in hrabra policijska četa koraka mimo in ne najde ničesar. Poleg tega je okrog piramid polno teh arabskih potepuhov, ki imajo s strahovi gotovo dobre zveze. Ne, ne mr. Barras, vaš načrt ni pravi.»

«Vraga, Joe, ne počenjajte vendar neumnosti! Prepovedujem vam samim vstop v piramido!»

«Potem pač jutri na svidenje, gospod komisar!»

«Tako je prav! Boste videli: če sploh moremo kaj napraviti, napravimo jutri popoldne. Zastrazili bomo vsak kamen in tudi miš nam ne uide!»

*

«Pripravi se Kusneh, ponoči vdreva v piramido!»

«Boj se, efendi, prokletstva faraonov, če prestopiš, tujec, prag njihovega smrtnega bivališča!»

«Ne govori vendar tako neslano! Dva čvrsta revolverja strahuje vsakega faraonovega duha. Pogledala bova, kaj se skriva za tisto ploščo!»

«Dovolj sem te svaril, efendi, ne razbij si glave! Kusneh te je hotel obvarovati usode, ki ti je že pisana!»

Sum, ki ga je Joe občutil od očetove smrti napram Arabcu, se je s tem še povečal.

«Ta rjavi vrag marsikaj ve, pa noče govoriti. Morda je tudi sam kako udeležen pri delniški družbi egiptskih strahov!» si je mislil.

Ko je opremljen za pot vstopil Joe v predprostore in poklical slugo, se ta ni oglasil. Izginil je kakor kafra.

«Zakaj ga nisem izročil policiji, je obžaloval, morda mi bo še presneto žal!»

*

V pozni nočni uri je jeznil mrk popotnik proti piramidam. Sedaj pa sedaj se je previdno ozrl okrog sebe.

Ko je gledal pred seboj ogromno, mračno gmoto kamenja, ga je neprijetno stisnilo okrog srca. Kdo ve, kaj se skriva za temi skalnatimi velikani?

Privezal je konja ob steber in hitel na znano mu kamenito teraso. Nikjer človeškega bitja. Na nebu so sijale srebrne zvezde. Tam daleč nekje je iz puščave vzhajal mesec.

Kamen se je odmaknil. Vstopil je v hodnik in prižgal zastrto žepno svetilko. Previdno je stopal po kamenitih ploščah. Na stenah je videl čudne like in napise. Prispel je do znane mu plošče. Njegovo ime je bilo še vedno neizpolnjeno z rdečo gmoto, toda poleg imena je z grozo opazil datum tega dne, surovo vklesan v kamen. To ga je pretreslo. V hipu se je odločil, da se vrne in se pridružil Barrasovemu predlogu. Tedaj je zaškrtało za njim: hodnik je zaprla ogromna kamenita kocka. Pričel je biti s pestjo po orjaških vratih, toda bilo je brezuspešno. Potegnil je samokres in posvetil okrog sebe. Zagledal je kip, ki je kazal napis na steni: «Ne vstopaj v kraljestvo smrti, iz katerega ni izhoda!» Poleg kipa je zijal črn hodnik. Previdno je pričel stopati po njem. Ob vsakem koraku je obstal in prisluškoval. Nič ni motilo grobne tišine. Šel je dalje. Hodnik se je razširil v dvorano. Ob stenah je pri luči svetilke zagledal mumije.

Pristopil je k eni izmed njih. Posvetil ji je v lice. Jasno je začutil grozo, proti kateri se je zaman boril. Tudi te oči so bile le napol priprte in zdelo se mu je, da trepalnice nalahko utrip-

po pisano robo...

Sovjetske anekdote

(Nadaljevanje)

Neka inozemska delegacija je prišla v poset k sovjetskim mogotcem. Komisar Semjonov jim je bil še precej všeč, le nekaj jim ni šlo v račun: na pisalni mizi pred seboj je imel pljuvalnik.

«Gospod Semjonov,» ga je vprašal eden izmed delegatov, «oprostite, kako pa, da tole stvar čuvate na mizi?»

Vprašanje je komisarja razjezilo: «Pljuvalnik je moj in postavim ga, kamor ga hočem!»

V sobi komisarja Rabinoviča so doživeli nekaj sličnega. Na vrvcu je visel izpod stropa stol. Ko so se delegati temu čudili, je komisar bruhnil:

«To je moj stol in denem ga, kamor hočem!»

Končno je delegacija prišla k Stalinu in mu pripovedovala o čudnih navadah komisarjev: pljuvalnik na mizi in stol v zraku.

Stalin se je nasmehnil:

«Saj ni vredno besede!» je zamahnil z roko. «To so sami idiotje!»

«No, če so idiotje,» je vztrajal delegat, «kako pa da so na vodstvu države?»

To je diktatorja razburilo:

«Brigajte se za svoje stvari! To so moji idiotje in jih lahko denem, kamor jaz hočem!»

Stran od sveta

Otok Sayes, ki se imenuje po lastniku, ameriškem desperadu Sayesu, je menda najmanjša država na svetu. Sem se je na mali jadrnici zašel leta 1903. Komaj 22letni Američan Sayes. Pobegnil je pred policijo, ki ga je preganjala zaradi organiziranega morjenja črncev v USA. Prišel je pravo robinzonsko življenje. Število prebivalcev se je leta 1915. pomnožilo za deset ljudi: štiri ženske in šest moških — brodolomcev, ki še danes vsi razen enega živijo. Na otoku ni nobenega drugega živega bitja. Prebivalci se preživljajo z ribolovom. Te dni je na otoku pri-

ljejo. Razsvetil je vso. V koščeni desnici, ki je visela mrtvo ob telesu, se je v luči zabliskalo bodalo s slonokoščnim ročajem. Videl je tudi napis na rezilu. Ni ga sicer prečital, vendar je razločno vedel, da je prav isti, kakor na bodalu, s katerim je bil zaboden oče. Prijela ga je besna jeza. Spustil je samokres na tla. Iztrgal mumiji bodalo in ga zasadil v koščene prsi, ki so bile ovite z ovoji.

Zakričal je. Lice mumije se je skremžilo v izrazu bolesti. Na prsni so se okrog zasajenega bodala ovoji pordečili. Mumija je padla brez glasu na obraz. V luči svetilke je videl, kako se je telo nekajkrat krčevito streslo in nato nepremično obležalo.

Tedaj je z vseh strani začul drsajoče korake, posvetil je okrog sebe. Iz senc dvorane so prihajale postave, ovite v ovoje. Z nepremičnimi obrazi so se mu bližale.

Ali so mumije oživele? V trenutku mu je šlo skozi možgane njegovo ime in datum, ki sta bila vklesana na steno hodnika in misel, da ga je Kusneh izdal.

Sklonil se je, pobral revolver; v levici je držal svetilko, z desnico pa je pričel besno streljati na prihajajoče postave. Najbližji prikazni sta padli po dolgem na kamenita tla. To mu je dalo poguma.

«Pošasti iz krvi in mesa», si je mislil in bil v trenutku stari Joe. Začutil je v vseh mišicah obupno moč. Vedel je, da se bo boril za svoje življenje.

stal parnik Swallow, ki je prvi sporočil svetu o tej naselbini. Robinzoni pravijo, da se imenitno počutijo in si ne žele nazaj v civilizirani svet. Vrhovno poveljstvo ima še vedno Sayes, ki je možak orjaške telesne moči. Nad njihovimi kočami plapolata zastava z napisom: «Stran od sveta». Sayes je obvestil kapitana Swallowa, naj eventualnim kandidatom za naselitev na njegovem otoku pove, da morajo privedi žene s seboj ter da jih ne sme biti več ko deset.

Lahkovernost ljudi ali čudna sekta

V Afganistanu so odkrili zadnje dni posebno sekto vernikov, ki obožuje bencinski motor. Ob svečanostih mu žrtvujejo celo človeške žrtve. To je napotilo oblastva, da so pričela s temeljito preiskavo, ki je odkrila posebne temple, katere je neki Anglež opremil z reklamnimi plakati različnih avtomobilskih tvrdk in podjetij za rafiniranje olja.

V preiskavi se je pokazalo, da ima vsa sekta rafiniranega Evropejca za glavarja. Ta mož je iz lahkovernih ljudi na premeten način izvabljal darove. Proti svojim sovražnikom pa je osnoval celo mafijo, ki jih je lovila in nato žrtvovala bencinskemu božanstvu.

Zdaj bo mož svoje glavarstvo premišljal med trdnimi zidovi.

Ko bodo pa čez stoletja odkopali temple njegove sekte, bodo stali pred zanimivim vprašanjem, kajti težko bodo prodrli v skrivnostni pričetek sekte, katero je vodil premeten zločinec z neverjetno močnim vplivom na preprosto ljudstvo.

Agamemnon in Menelaj sta bila brata, vendar se za gotovo ve to le o prvem.

*

Profesor: In sedaj prihajamo k Alpam, ki jih bomo pa kar preskočili.

Bele postave so ob streljih živalno skočile k njemu, skočil je za pokrov mumije, spustil svetilko na tla, potegnil še drugi samokres in streljal v temo. Nenadoma je začutil topo bolečino v glavi. Slišal je še ploho strelcev v neposredni bližini, nato pa se je pogreznil v temo.

*

«Rekel sem ti, da ne hodi sam v piramido! Kako lahko bi mesto buške na glavi dobil bodalo v prsi!»

«Kako pa ste vedeli, da sem odšel tja, Barras. In kako ste odprli masivna vrata, za katera so me ujeli?»

«Tvoj sluga Kusneh je prišel ponoči pome. Vzel sem seboj nekaj policistov in jadrno smo odšli k piramidam. Arabec nam je tudi odpiral kamenita vrata. Prišli pa smo zadnji trenutek. Tebe so prav takrat ti lumpi hoteli zaklati kakor tele!»

«Ali si še prepričan, da se v Egiptu skrivajo strahovi brez telesa in krvi, dragi Barras?»

«To pot smo s tvojo pomočjo odkrili brlog svečeniške bande, ki je imela v piramidi garderobo mičnih oblačil iz ovojev in mask mumij. Maščevali so se nad vsakim, ki je po njihovem onečastil grobove rajnih. Toda, dragi Joe, verjemi, marsikaj je v Egiptu, česar ne poznamo in ne razumemo. Arabec Kusneh si je predrl srce z bodalom, ki ima slonokoščni ročaj in napis: «Odpri duši pot iz telesa!»

V. Z.: Mornarjeva reportaža Pristanišče.

Jutro zablesti. Valčki glasneje udarajo v jutranjem čiščenju ob pomol. Pristanišče — Človek se bori z morjem in misli, da ga je ukrotil. Parobrodi, veliki in majhni, kameniti pomoli, trdni valolomi, mornarji vseh narodnosti, vonj po ribah in dim na obzorju — ladje prihajajo in odhajajo.

Premišljuješ o tem velikem morju. Potaplja na dno kralje oceana in zmagovalce njenih globin, a redko se spozabi nad ribičem, ki plove s svojim enojambornikom v ribji lov.

Z ladje v pristanišču prihajajo zvoki godbe. Mornarji se zabavajo ob gramofonu. Razigrana pesem gre po pristanišču: «Tam za obzorjem pa moje dekle, dni in noči že čaka na me...»

Pisan svet: pomoli, ladje, mornarji, konji z ostrizeno dlako, ki vozijo tovor na pomole, žerjavi, vpitje pristaniških delavcev, rožljanje verig, kriki galebov in voda z mavričnimi cinki nafte, vodne podgane — pristaniški postopači — ki sede brezbrizno na afrikanski travi in žvečijo tobak.

Alge se drže trebuha ladje pred teboj. Premišljaš, od kod so priplule z njo, iz katere tuje zemlje, izpod kakšnega sonca. In zahoče se ti zopet tisto daljše obzorje, kjer se nebesna modrina preliva v modrino jutrnjega morja in kjer tenak curek dima še vedno visi v zraku nad že davno izginulo ladjo.

Med mornarji.

Delo pri stroju. Enakomerno potresanje pod nami, enakomerno delo, enolično povelje od zgoraj in vročina. Ventilacija — kadi se iz nas kakor iz konj.

Polivamo se z vodo, čaka nas skleda hrane. Nato se ozremo čez palubo.

Morje — Vedno je novo, vedno lepo, nikdar se ga ne naveličaš. Ljubko je v svojem jutrnjem srebrnem pokoju, veličastno v svoji jezi — tulleča pošast. In ko raztaplja vase sonce, da se vse zlato razlije po površini ali ko pritajeno valuje v mesečini: morje — simbol svobode.

Zato je pomorski narod mornarjev narod zane. Po licu in besedi trd, po obleki prešerno zani-karn — a ves svet je njegov. Danes Tunis, jutri Malta, danes Split, pojutrišnjim Afrika, danes Evropa, čez pet dni Amerika — kje so meje?

Stari odsluženi mornarji hodijo zjutraj sedet na obrežje ali na pomol in ves dan strme na obzorje, vsi sivi, s pipicami v ustih. Z jastrebim pogledom spremljajo vsak brod od obzorja do luke, od luke do obzorja. V njih je nekaj, kakor hrepenenje ptic po svobodi.

Križem po morju.

Štiri ure dela, šest ur počitka. Vmes ure na palubi, gledanje v obzorje. Mornarske zgodbe v kajuti, pljuvanje v cilj in načrti za pohod po prihodnjem pristanišču.

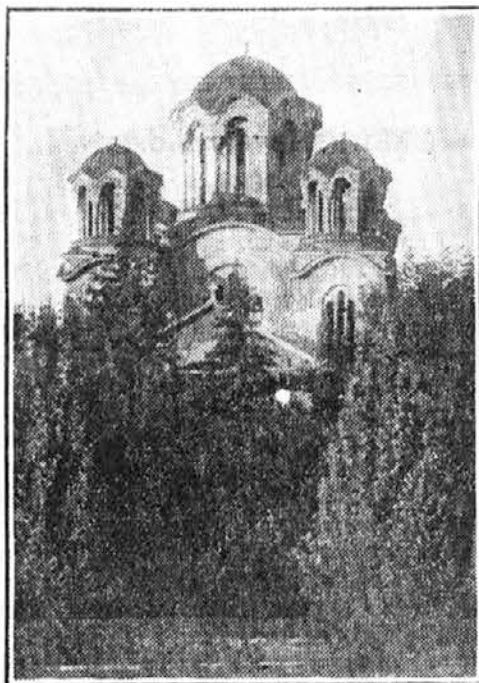
Ladja obstane. Oprane hlače — oprana majica, kapa postrani in pesem: «Kadar mornar na kopno gre...»

Tuje zemlje gredo pred nami kakor na filmskem platnu: Evropa, Azija, Afrika. Različni zvoki imajo že sama imena mest in celo vonj v zraku se ti zdi ves drugačen, ko stopiš na suho.

Iz Evrope smo si želeli ven, Azije zaradi karantene nismo posebno doživljali. Afrika pa je slikovita. Bele hiše in temno zelenje, bele obleke in temna lica, bel prah in temnomodro nebo, minareti in muzejinovo petje, zakrite ženske, temnopolti policaji, skrivnostni arabski dvorci in nekje iz globin večera ona strastna arabska glasba —

In ko je najlepše: zopet štiri ure dela, šest ur počitka, sredi dveh obzorij in ob vročini 45 stopinj.

Nov okrask Ljubljane

Pravoslavna cerkev je že dozidana.

Leta 1932. je pričela pravoslavna občina z zidavo svoje cerkve v Ljubljani. Po manjšem presledku je zdaj cerkev dovršena ter se bo 1. decembra vršila v njej slavnostna maša.

V idiličnem Trubarjevem parku se iznad od spomladi do zime zelenega podnožja dviga bela stavba, zgrajena v bizantskem slogu z rahlo primesjo romanskega, kar se opaža posebno pri oknih. Cerkev je lep okras že itak lepega kotička Ljubljane; cerkvena občina, ki je z velikim trudom uresničila svojo davno željo, je nanjo lahko ponosna.

Ko se je pred leti v javnosti pojavila novica, da si mislijo pravoslavni Ljubljančani postaviti svoj hram, je to v gotovem delu prebivalstva vzbudilo veliko ogorčenje in godrnjanje. Zdelo se je, da si hočejo dotičniki lastiti nekak monopol na postavljanje cerkva. Čas je šel tudi preko te «ozlovoljenosti». Danes je Ljubljana bogatejša za lepo stavbo, ki ji krasi vhod v enega najlepših kotičkov, v Tivolški park.

Mihael Zoščenko:

Izgubljena galoša

Bogami, ni težko izgubiti v tramvaju galoše. Posebno, kadar se ob strani kdo preriva, zadaj vam pa kak capin stopi na peto. Galoša je šla k vragu!

Izgubiti galošo — to ni nič.

Meni so sezuli galošo — eden, dva.

Lahko rečem, niti muksnil nisem.

Stopil sem v tramvaj — obedve galoši na mestu, spominjam se, kakor da bi bilo danes. Še z roko sem potipal, ko sem se vzpenjal, če jih imam na nogah.

Stopim iz tramvaja — imel sem kaj gledati: ena galoša je tu, drugo pa je vzel vrag. Čevelj imam. Tudi nogavico, vidim, imam na nogi. Spodnje hlače so na mestu. Galoše pa ni.

Ne morem teči za tramvajem.

Sezul sem še drugo galošo, v časopis sem jo zavil in odšel. «Po delu — si mislim sam pri sebi — jo bom šel poiskati. Da se ta roba ne izgubi. Jo bom že nekje našel.»

Po delu sem jo šel iskat. Najprvo sem se posvetoval z nekim znanim sprevednikom. Ta mi je jasno povedal, kaj naj naredim.

«Reci — je dejal — hvala, da si jo izgubil v tramvaju. Na kakem drugem javnem mestu — ne garantiram, a v tramvaju — to je dobro. Pri nas imamo urad za izgubljene stvari. Pridi in jo vzemi. Dobro je to!»

Želimo, da bi novi hram postal žarišče, okoli katerega bi se zbrali naši pravoslavni bratje v delu za nacionalno Jugoslavijo.

Henry Ford o zavoženi državni politiki

«Naš narod ima toliko moči in življenjske sile, da ga ne more trenutna zavožena politika vlade preveč vznemirjati. Nobena stvar ni tako silna, da bi lahko ranila naše državno telo. V tem trenutku delajo v kemijskih laboratorijih in v industrijskih podjetjih najrazličnejše poizkuse, ki so mnogo bolj važni za našo bodočnost, kakor pa vsi eksperimenti vlade. V razvojnem kroženju bo največji rezultat poizkusov, ki jih delajo državne oblasti — pač nekoliko več izkušnje za naše državnike.»

Tako pravi Henry Ford v «American Magazine».

Praznik morja

Praznik morja proslavljajo vsi kulturni narodi, ki jih je usoda osrečila, da imajo morje in ga znajo tudi ceniti. Tega dne se okrenejo vsa srca in vse duše na neskončno morsko plan, na večno cesto, na najbolj plodovito polje ter se znova utrjajo v veri vanj: v njegov edinstveni pomen za vsako pomorsko državo. Praznik morja se povsod proslavlja z velikimi svečanostmi.

Mogočni angleški imperij slavi praznik morja vsako leto 21. oktobra v spomin na svojega največjega pomorskega junaka, admirala Nelsona, ki je nepremagan padel leta 1905. v bitki pri Trafalgarju. Angleška pomorska organizacija «Navy League» poskrbi za mogočno proslavo. V Franciji vodi priprave za proslavo «Ligue Maritime et Coloniale Française», v Nemčiji «Flottenverein», v Rumuniji «Pomorska Liga», ki ji načeluje sam kralj Karel II., v Italiji «Lega Navale». Svoj pomorski praznik ima Italija 10. junija, ker je tega dne leta 1918. Luigi Rizzo potopil avstro-ogrsko vojno ladjo «Szent Isztvan» pri našem otoku Premudi. Sličen praznik slavi «Blgarski narodni morski zgovor» in ga proslavlja poljska «Liga morska in rečna».

Jugoslavija je pomorska država. Jugoslovenci smo stari pomorci. Tretjino državne meje poljubljajo jadranski valovi. Slavna je naša pomor-

ska prošlost, naj bi bila tudi bodočnost vredna podvigov davnih prednikov!

Tudi mi slavimo svoj praznik morja — Jadranski dan. Izbrali smo si za to važen mejnik v naši narodni zgodovini: dan osvobojenja, 31. oktober leta 1918., ko so po tisoč letih prvič zaplapolale na naših jadranskih brodovih naše narodne barve, ko je Jugosloven postal suveren svojega od davnih vekov po njegovih rodovih naseljenega in zanj krvavečega morja. Tega dne slavi vojna mornarica tudi svojo slavo. Z njo jo slavi ves narod od jadranskih otokov do sremskih nižin, od izvira Save do izliva Vardarja. Naša pomorska organizacija «Jadranska straža» stori vse, da bi vsaj na ta dan okrenila pogled vsega naroda na jadransko vodovje, zibelko naše slave in moči.

Tudi mladina je proslavila «Jadranski dan». Na dvoru v Beogradu je ta dan vršila častno stražno službo naša vojna mornarica.

Pomembni datumi

Dne 25. novembra 1918. leta je sklenila velika skupščina v Novem Sadu:

«Priključujemo se h kraljevini Srbiji, ki s svojim dosedanjim delom in razvojem zagotavlja svobodo, ravnopravnost in napredek v vsakem oziru ne samo nam, ampak tudi vsem slovanskim in neslovanskim narodom, ki žive skupno z nami.»

Dne 26. novembra je črnogorska skupščina v Podgorici sprejela naslednje sklepe:

1. da se kralj Nikola I. Petrović Njegoš in njegova dinastija odstavi s črnogorskega prestola;

2. da se Črna gora z bratsko Srbijo ujedini v enotno državo pod dinastijo Karadjordjevičev in tako ujedinjena stopi v skupno domovino našega troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev;

3. da se izbere narodni odbor petih oseb, ki bo reševal zadeve, dokler se ujedinenje ne izvede.

O teh sklepih so bili obveščeni vsi prizadeti činitelji.

Dne 27. novembra se je 28 zastopnikov Narodnega veća odpeljalo v Beograd, da izroče takratnemu regentu Aleksandru adresu, na temelju katere je bilo proglašeno ujedinenje.

«Hvala», rečem. Kamen mi je padel s srca, kajti galoša je bila skoraj nova. Nosim jo šele kake tri sezone.

Drugi dan sem odšel v urad.

«Ali bi mogel — pravim — dobiti galošo nazaj? Sezuli so mi jo v tramvaju.»

«Lahko», so dejali. «Kakšna pa je bila?»

«Galoša», sem dejal, kakor običajna. Velikost — številka 12.»

«Pri nas», so dejali, «imamo skoro dvanajst tisoč galoš številke 12. Povej, kako izgleda.»

«Kako izgleda», sem rekel, «kakor običajno: peta je nekoliko izlizana, podloge tudi nima, potrgala se je.»

«Pri nas», so dejali, «imamo mogoče tisoč takih galoš. Ali nima mogoče kakšnega posebnega znaka?»

«Ima», sem odvrnil «posebne znake. Vrh je takšen, kakor bi bil napol odtrgan, komaj drži in pete tudi skoro nima. Popolnoma se je izlizala. Strani pa», sem dejal, «še nič, zdaj še drže.»

«Sedi», so dejali. «Takojo bomo pogledali.»

Naenkrat so prinesli mojo galošo.

Strašno sem se razveselil! Naravnost ganjen sem bil!

«Poglejte», mislim sam pri sebi, «aparati slavno dela! In kakšni so ti idealni ljudje! Kakšne brige imajo zaradi ene galoše!»

«Hvala vam», sem dejal, «prijatelji, prisrčna hvala! Hitro mi jo dajte! Takoj jo bom obul!»

«Bogami», so dejali, «spoštovani tovariš, ne moremo ti je dati. Ne vemo namreč, če si jo res ti izgubil.»

«Kako da ne», sem dejal, «jaz sem jo izgubil. Znoreli ste, kaj pa drugega?»

«Verjamemo», so mi rekli, «in popolnoma sočustvujemo s teboj. Jako verjetno je, da si baš ti izgubil to galošo. Vendar ti je ne moremo dati. Prinesi potrdilo, da si res izgubil galošo. Naj ti uprava hiše potrdi to dejstvo, potem ti bomo brez nadaljnega izdali ono, kar si zakonito izgubil.»

«Bratje», sem dejal, «sveti tovariši! V hiši nihče ne ve za to dejstvo. Mogoče mi niti dati ne bodo hotelj takega papirja.»

«Seveda ti bodo dali», so mi rekli, «to je vendar njihov posel. Kaj bi pa drugače sploh delali!»

Pogledal sem še enkrat galošo in odšel.

Drugi dan sem stopil k upravniku hiše.

«Daj mi», sem ga nagovoril, «potrdilo; izgubil sem galošo.»

«Kaj si jo res izgubil?» je vprašal. «To ti samo tako praviš.»

«Častna beseda», sem rekel, «izgubil sem jo.»

«Napiši izjavo», mi je ukazal.

«Pa kaj naj napišem v njej?»

«Napiši», mi je rekel, «tega dne se je izgubila galoša. In tako naprej.»

Napisal sem izjavo. Drugega dne sem dobil formalno potrdilo. S tem potrdilom sem odšel Nadaljevanje na 8. strani.

Roman v slikah ELEKTRIČNA STENA Riše B. Kajin

Dosedanja vsebina

Mladi Jugosloven profesor Ivo in asistentka Marica sta dovršila pri slavnem znanstveniku prof. Körnerju svoj izum, aparaturo, s pomočjo katere je mogoče ustavljati in zrušiti letala na veliko daljavo. Teoretični poskusi so se povsem obnesli. Baš v tem času izvrše vlomilci v tem

kraju vlom v državno banko in odnesejo vso gotovino. Po dramatični borbi s policijo uspe zločincem, da pobegnejo z avtomobilom na letališče in odtod z letalom. Prof. Körner telefonira mlademu izumitelju, naj izkoristi ta trenutek in praktično preizkusi svoj izum. Ivo in Marica se podasta takoj v laboratorij in v nekaj trenutkih širi aparaturo v ozračju električno steno, ki zruši

letalo. Prof. Körner čestita mlademu izumitelju, opozori ga pa, naj pazi na svojo varnost, ker bi izum po svoji naravi mogel vzbuditi zanimanje gotovih ljudi, ki bi ga skušali uničiti. Razgovoru prisluškuje Körnerjev služabnik, ki je v vohunski službi neke tuje države. Takoj obvesti svojega atašeja in ga povabi na sestanek.

Za naše morje

Brezplačno letovanje na Jadranu za podmladkarje Jadranske straže

Šest popolnoma brezplačnih štirinajstdnevni letovanj z brezplačno vožnjo v počitnicah I. 1937. dobe podmladkarji Jadranske straže, ako pravno rešijo križanko Jadranske straže. Žrebanje nagrad bo nepreklicno 21. decembra t. l. v pisarni Krajevnega odbora Jadranske straže v Ljubljani, Tyrševa cesta I/IV, kjer se dobe križanke po Din 15.—. Pismenim naročilom je priložiti ta znesek v znakah.

Letovanje na morju v šolskih počitnicah je užitek, na katerega se veseli šolska mladina vse leto, pričakujoč s hrepenenjem dneva sončenja in kopanja. Mnogim pa ni dano uživati te nepozabne sreče ob sinjem Jadranu, ako ne razpolagajo s potrebnimi sredstvi. Zato pozdravljamo tem bolj vsega uvaževanja vredno inicijativo Krajevnega odbora Jadranske straže, ki je namenil šolski mladini šest brezplačnih štirinajstdnevni letovanj na morju in želimo, da bi naša

mladina v polni meri izkoristila to redko priliko. Podmladki so bili o tem obveščeni že po okrožnici, opozarjamo pa jih na nepreklicni termin! Vsak je svoje sreče kovač!

Ljubljana

Predavanje za srednješolske PJS.

V nedeljo 22. t. m. ob 9.30 uri bo v kinu «Sloga» za vse ljubljanske srednješolske podmladke JS skioptično predavanje «Letovišča in zdravilišča v Hrvatskem primorju». Predaval bo g. Srečko Vrgnanin, direktor Turistične zveze za Hrvatsko primorje. Predavanje je brezplačno. Priredi ga Sekcija PJS v Ljubljani. Vse članstvo vabljeno!

DOPISI PODMLADKA JADRANSKE STRAŽE
Kočevje

V sredo 4. t. m. smo pri nas slovesno proslavili «Jadranski dan». V svečano okinčani dvorani se je popoldne zbrala vsa kočevska šolska mladež z nižjegimnazijci, dočim je višja gimnazija posečila večerno prireditev JS. Mešanji zbor je

pod taktirko učitelja g. M. Trosta odlično odpel Gervaisovo himno Jadranske straže. Sledil je nagovor podpredsednika Krajevnega odbora sodnika g. Arka o pomenu dneva, temu pa skioptično predavanje glavnega tajnika PJS g. Viktorja Pirnata o življenju na parobrodu in okoli njega. Večer je zaključil moški zbor, ki je odlično zapel «Buči morje Adrijansko». Popoldne je bilo za PJS skioptično predavanje v zvezi s proslavo praznika morja.

Sportni drobiž

Da vidimo, kako je na Angleškem nogomet popularen, je treba, da pogledamo številke obiskovalcev angleške lige na tekmi, ki se je vršila v Londonu med Manchester United proti Manchester City. Prisostvovalo je namreč 70 tisoč ljudi. Pri tekmi Arsenal proti Sunderlandu je drukalo 60 tisoč ljudi. 45 tisoč ljudi je bila na tekmi, ki se je vršila v Glasgowu med Ranger proti Motherwellu.

LETALSTVO

Danes se bomo na kratko pomenili o orodju in materialu, ki nam je potreben pri gradnji letalskih modelov. Ko bomo imeli pripravljeno vse, kar nam je za to delo potrebno, bomo pristopili k delu. Ne smete se pa preplašiti. Z nabavo orodja ne boste imeli posebnih stroškov. Sredstva, ki jih bomo rabili, so tudi najsiromašnejšemu dijaku pri roki. Na ta način si bomo torej lahko v resnici vsi kratili čas z delom ter imeli zabavo pri letenju svojeročno napravljanih modelov letal.

Ako natančneje pogledate doma, boste gotovo našli kako malo kladivce, klešče, tanke svedre, zavržene britvice, ki vam bodo služile kot nož, košček razbitega stekla, s katerim boste gladili lesene dele konstrukcij; drugega pa skoraj ne boste potrebovali. Ako se bomo med delom prepričali, da nam manjka še kaka reč, si jo bomo pa lepo sami napravili iz materiala, ki ga bomo gotovo tudi našli doma. Ker bo morda kdo med nami, ki z orodjem ni vajen dela, se bomo takrat, ko bomo pristopili k delu, za vsako orodje, ki ga bomo uporabljali, kratko pogovorili o načinu zadržanja pri uporabi, tako da bo tudi vsak začetnik prav kmalu postal mojster.

Poiščite torej doma to, kar sem navedel v teh vrsticah in pripravite vse potrebno, da boste, ko bo izšla prihodnja številka, takoj pričeli z delom. V vaše ravnanje naj navedem samo to,

da bomo potem, ko bomo izvršili nekaj modelov, za vse vas, ki se dela udeležujete, priredili tekmo, pri kateri bomo ocenjevali i čistoto dela i uspehe modela v letenju samem. Nagrade bodo lepe in jih boste veseli. Zato vsi, ki imate veselje za stvar, pozorno na delo!

Kaj je novega v domačem letalstvu

V Ljubljani je bil pred kratkim dogotovljen majhen sportni aeroplan, ki ga je konstruiral ing. dr. Anton Kuhelj, zgradil pa tovarnar g. Rudolf Zalokar s svojima sinovoma. Letalce ima motor, ki razvija 25 konjskih sil in je zgrajeno za eno osebo. Pri poskusih, ki jih je izvršil najprej zrakoplovni poročnik Avgust Nežmah, za njim pa nadaljeval dr. Stane Rape, šef letalskega centra v Ljubljani, so bili doseženi naslednji rezultati: največja brzina v horizontalni smeri 130 km, najmanjša brzina 55 km, dolžina starta 120 do 150 m, dolžina pristanka 80 do 100 m. Z letalcem so bile izvršene tudi akrobacije. V vsaki legi se je letalo pokazalo zelo stabilno in poslušno, tako da je rezultat povsem zadovoljiv. Višina, ki je bila dosežena, znaša 2220 m, dolžina proge za potovanje z bencinom, ki ga nosi letalo, znaša približno 300 km. Poskusi se bodo nadaljevali, tako da bo letalce moglo v resnici zadovoljiti naše v letenju željne mlade pilote. Nabavni stroški letalca pri gradnji v seriji bi ne presegali 20.000 Din.

V Zagrebu gradi tamošnji Aeroklub lahko letalo tipa «Nebeška uš», ki se je v Franciji kljub

prvotnim slivospevom izkazalo kot neuporabno in je za letenje po prvotnih konstrukcijskih načrtih zabranjeno. Zagrebčani so izvedli na letalu večje in bistvene izpremembe, tako da bodo prvi poskusi gotovo zelo zanimivi. Ko bodo letalo dogradili, bomo o poskusih poročali.

V Beogradu je ing. Sima Milutinović zgradil lahek dvosed z motorjem Walter «Mikron». Po obliki sodeč, konstrukcija ni najbolje posrečena, počakati pa je treba na rezultate, ki jih bodo dale temeljite preizkušnje v letenju.

Nujno potrebno bi bilo, da naše vodstvo civilnega zrakoplovstva v Jugoslaviji pristopi k načrtnemu delu na razvoju domačega letalstva. Ker smo doslej zastonj čakali na inicijativo v tej smeri, bomo skušali na tem mestu dati nekaj smernic, kako si zamišljamo tako delo, saj nas postaja že skoro sram, da smo, lahko bi rekli, ena izmed redkih držav v Evropi, ki še nima na polju sportnega letalstva — če izvzamemo nekaj sporadičnih poskusov v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani — nikakih lastnih nacionalnih konstrukcij. V eni izmed prihodnjih številok bomo o stvari govorili obširneje.

Kaj je novega v svetovnem letalstvu

Anglija—Nova Zelandija je proga, ki jo je pred kratkim preletela gđc. Jean Batten v sportnem letalu tipa Percival-Gull. Na tem poletu je prekosila letalca Broadbent-a za več kakor 24 ur. Za več ko 18.000 km dolgo pot je potrebovala 5 dni, 21 ur in 3 minute.

SPORT

Po našem neuspehu na berlinski olimpijadi se čujejo v zadnjem času govornice o nazadovanju naše lahke atletike. Vendar pa je potreba, da naglasimo prav nasprotno dejstvo, namreč, da je splošni napredek jugoslovenske lahkoatletike letos zelo velik. To dokazuje že dejstvo, da je bilo postavljenih 18 novih državnih rekordov, od katerih so mnogi dosegli že evropsko vrednost. Jasno je torej, da o nekem nazadovanju lahke atletike morejo govoriti le ljudje, ki niso zasledovali raznih rezultatov in taki, ki hočejo, da bi pri vsakem tekmovanju padali rekordi. V podkrepitev naših trditvev in zaradi zanimivosti navajamo v naslednjem letos postavljene rekorde:

Teki: Nov rekord na 400 m z zaprekami (Ivanović — 54.7). Izvrsten rezultat, ki stavlja Ivanovića med 15 najboljših atletov v Evropi na tej progi. Na 5000 m je dosežen nov rekord v času 15:31.4 (Krevs — Primorje). Goršek je postavil celo dva rekorda, in sicer: 800 m v času 1:57.5 ter 1500 m v času 4:07. Na 3000 m je postavljen nov rekord v času 8:59.9 (Krevs).

Meti: Tudi v metih smo pokazali velik napredek. Rušeni so bili vsi rekordi. V metu krogle je postavil Kovačević (Concordija) nov rekord s 15.01 m (vrgel je celo 15.45 m, vendar rekord ni bil priznan). V metu diska je izboljšal Kleut (Jugoslavija) Narančičev rekord na 45.53 m, v metu kopja pa Markušić stari Mesnerjev rekord iz leta 1928. (58.43 m) na 59.42 m. Stepišnik je izboljšal rekord v metu kladiva, ki ga je imel doslej skupno z Gojićem (48.99 m) na 49.17 m. Izboljšana sta bila tudi rekorda v metanju diska obojerno in v kopju obojerno. Nov rezultat v prvi disciplini je postavil dr. Manojlović (Hašk) z 78.21 m, v drugi disciplini pa Miloš (Concordia) na 94.37 m.

Skoki: V skokih so bili izboljšani trije rekordi. V troskoku je popravil Mikić (Jugoslavija) svoj rekord na 14.20 m, v skoku s palico v višino Bokov (Concordia) na 3.70 m in v skoku z mesta v višino Jurković (Concordia) na 1.47 m.

Štafete: Rušeni so bili rekordi v štirih štafetah, od teh je tri rušilo Primorje. V Pragi je reperzentanca Jugoslavije v postavi Gabršek — Pleteršek — Nikhazi — Hanžeković postavila rekord v štafeti 4×400 m v času 2:28.6. Primorje je rušilo rekord v štafeti 4×800 m v odličnem času 8:07.2 (Goršek — Krevs — Czurda — Gabršek), na 4×200 m s časom 1:33.3 (Kovačič — Pleteršek — Gabršek — Skušek) ter v švedski štafeti (800×400×200×200 m) v času 3:39.4 (Goršek — Gabršek — Pleteršek — Skušek).

Iz teh rezultatov spoznamo torej, da naša lahka atletika ni nazadovala, ampak močno napredovala.

Vr—Zo

Nadaljevanje s 6. strani.

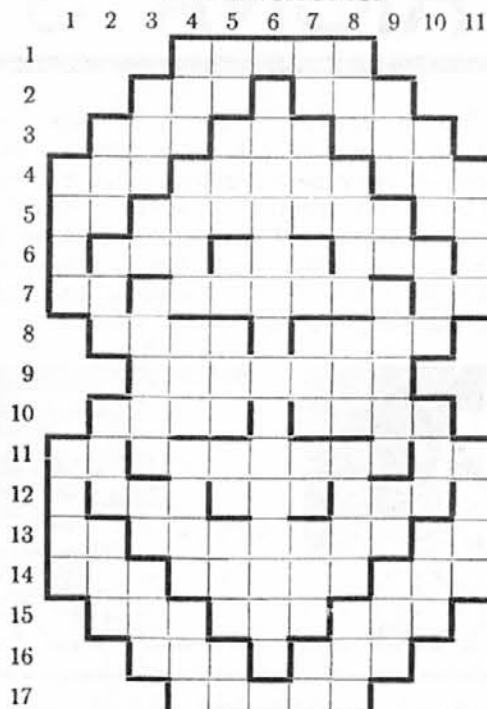
v urad. In tam so mi, pomislite, brez zavlačevanja in brez težkoč izdali mojo galošo.

Ko sem galošo obul, sem bil popolnoma ganjen. «Poglej, prosim te — si mislim pri sebi — aparat funkcionira! Bog ve, če bi se tudi še kdo drugi toliko časa pečal z mojo galošo? Eno-stavno bi jo vrgli iz tramvaja, pa amen. Tukaj pa nisem tekal niti teden dni, pa sem jo dobil. To je aparat!»

Samo nekaj me jezi. V tem tednu, ko sem iskal drugo galošo, sem izgubil prvo. Stalno sem jo nosil pod pazduho in ne morem se spomniti, kje sem jo pustil. Vendar se mi pa zdi, da je v tramvaju nisem. Kje naj jo potem iščem?

Drugo galošo pa le imam. Položil sem jo na omaro. Če bom kdaj žalosten, bom pogledal galošo in takoj mi bo v duši nekako lahko in skrbj me bodo zapustile.

Križanka

Vodoravno:

- Poljsko pokrivalo.
- Dvojica — soglasnik — grška črka.
- Začimba — aebsinski dostojanstvenik — španska reka.
- Rastlina — posoda za vodo — čutilo.
- Italijanski spolnik — tiran — bivša kratica.
- Soglasnik — kronometer — žensko ime — skrhan — pokal.
- Igralna karta — obrtnik na jugu — pesnitev.
- Koralni otok — vokal — sveti ptič.
- Mesto v Franciji.
- Vsem (srbohrv.) — vokal — izumrl narod.
- Grška črka — navdaja ravnodušje — bivša kratica.
- Vokal — francoski pisatelj — danski de-nar — internacionalni jezik — soglasnik.
- Členica — začimba — oziralni zaimek.
- Dejanje — podoba — je nabit z elektriko.
- Zrak (grško) — vzklik — konica.
- Jedka snov — vokal — italijansko mesto.
- Glodalec.

Navpično:

- Orodje — razpoka.
- Fantovsko orožje — država v Severni Ameriki — na pomoč — značka nogavic.
- Svadba — kratica za bivši denar — seno — nada — tirolski junak (fon).
- Doba — riba — kazalni zaimek (srbohrv.) — z E spredaj rimski junak — opojna pijača.
- Ploščinska mera — podzemni hodnik — švicarska reka — naša reka — japonska igra — iti (angl.) — z n na kraju je opojna pijača.
- soglasnik — kulturna ustanova — so-glasnik.
- Oziralni zaimek — glasnik — vprašalnica (Prešeren) — žensko ime (dajalnik) — nemški osebni zaimek — znamka ur — isto kot 7. tretje.
- Dejanje — kunjja — vrednostni papir — kavina tvrdka — vzklik.
- Japonski denar — členica — naš slap — pritrtilnica — Jezus (arab).
- Odrejena doba — domača žival — vprašalnica — tvorita dve premici.
- Samogolten — riba.

Nagradna križanka v 4. številki

Uredništvo je prejelo nebroj rešitev. Radi obširnosti materiala nam je bilo nemogoče izvršiti žrebanje do zaključka te številke. Vršilo se bo v četrtek, dne 19. t. m. Nagrajenca bosta oizidu obveščena pismeno. Rešitev križanke zato šele v naslednji številki.

Šah

(Nadaljevanje.)

Klubsko prvenstvo slovenske šahovske zveze je v polnem teku in se že izločujejo prvi širši zmagovalci. Ljubljanska skupina je zaključila svoj turnir. Rezultati so naslednji:

Tretje kolo: LŠK je premagal Lovšina z 8 : 0, Železničar Omladino s 4 in pol : tri in pol, Triglav Šiško z 8 : 0.

IV. kolo: LŠK — Omladina 8 : 0, Železničar — Šiška 5 : 3 in Št. Peter — Lovšin 7 : 1.

V. kolo: LŠK — Šiška 7 in pol : pol, Št. Peter — Omladina 5 in pol : 2 in pol, Triglav — Železničar 6 in pol : 1 in pol.

VI. kolo: V najvažnejši tekmi je LŠK visoko porazil svojega edinega tekmeca ŠK Triglav s 6 in po : 1 in pol in s tem postal zmagovalec te skupine. Omladina — Lovšin 5 in pol : 2 in pol ter Št. Peter — Šiška 6 in pol : 1 in pol.

VII. kolo: V tem kolu je bila Št. Petru dana možnost, da z visoko zmago prehitij Triglav. Vendar se to ni zgodilo, srečanje je končalo s 4 in pol : 3 in pol za Triglav. Šiška je porazila Lovšina samo s 5 : 3 in tako ni prehitela Omladine, dočim je LŠK odpravil Železničarja s 7 : 1.

Končno stanje: 1. LŠK 44 točk (od 48 možnih),
2. ŠK Triglav 35 točk,
3. Št. Peter 30 točk,
4. Železničar 20 točk,
5. Omladina 15 in pol točke,
6. Šiška 15 točk,
7. ŠK Lovšin 8 in pol točke.

Državni prvak LŠK, čigar reprezentanco tvorijo prav za prav sami študentje, se je sigurno plasiral za semifinale. Lahko računamo, da bo tudi tu zmagal. Ker je pričakovati, da bo tudi premagal moštvo Karlovca, zmagovalca Savske banovine, bo torej nastopil v finalni tekmi z beograjskim šahovskim klubom za državno prvenstvo 1936/37, in to predvidoma meseca marca.

Razred zase tvorita ŠK Triglav in Št. Peter z izenačenimi in preizkušenimi igralci. Od ŠK Šiške se je pričakovalo več; mogoče je krivda v tem, da je nastopila nekoliko oslABLJENA. Ostali trije klubi so še mladi. Vendar pa kažejo lepo stremljenje in stalen napredek.

Št. Peter bo odigral še dve izločilni tekmi s ŠK Kranjem, ki je premagal Škofjo Loko dvakrat z rezultatom 6 : 2. ŠK Triglav se bo podobno spoprijel najbrže z Vrhniko, ki je premagala v prvi tekmi Logatec s 4 in pol : 3 in pol.

Naš velemojster, prof. dr. Milan Vidmar, bo igral na letošnjem turnirju v Hastingsu, kjer je leta 1925. delil z dr. Aljehinom prvo in drugo nagrado, leta 1929/30 pa dosegel drugo mesto. V borbi z Aljehinom, Fineom, Eliskasesom in šestero Angleži mu želimo tudi sedaj enakega uspeha.

Turneja bivšega svetovnega prvaka Capablanca po Jugoslaviji, ki bi se morala vršiti že ta mesec, je odgodena na drugo leto.

Problem: K. Renner.

Beli: Kd2, Da8; Lh8; kmet b3, d3 (pet figur). Črni: Kbl; Le8; Sb7; kmet a2, b4 (pet figur).

S. B.

Kralj Rihard III. je dal pomoriti vse svoje naslednike.

Profesor: In po smrti cesarja je visela bodočnost cesarstva na tenki nitki. Ta nitka je bil Kar-el Debeli.